

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2001

Vragen van het lid **Bromet** (GroenLinks) aan de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening over *het position paper Omgevingswet-DSO van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State* (ingezonden 3 maart 2023).

Antwoord van Minister **De Jonge** (Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening) (ontvangen 24 maart 2023).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het position paper Omgevingswet-DSO van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 24 februari 2023 dat aan de Eerste Kamer is gezonden?¹

Antwoord 1

Ja, ik heb kennisgenomen van het position paper van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling).

Vraag 2

Deelt u de mening dat het van het grootste belang is om de zorgelijke signalen van de hoogste bestuursrechters van ons land uitermate serieus te nemen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Ja, die mening deel ik. Ik heb op deze signalen op 10 maart jl. per brief gereageerd, waarbij ik inga op de door de Afdeling naar voren gebrachte opmerkingen en onzekerheden over het DSO in relatie tot het functioneren van de rechtspraak.

Vraag 3

Wat is uw reactie op de zorg van de Afdeling bestuursrechtspraak dat het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) onvoldoende in staat is om alle onderdelen binnen een omgevingsplan op een inzichtelijke wijze en in onderlinge samenhang – met inbegrip van wijzigingsbesluiten en daarbij behorende achtergrondstukken – raadpleegbaar te laten zijn, ook wanneer de

¹ Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, position paper over de uitvoerbaarheid van de Omgevingswet en de werking van het DSO t.b.v. het plenair debat in de Eerste Kamer op 7 maart 2023 over de inwerkingtreding van de Omgevingswet, d.d. 24 februari 2023 (https://www.eerstekamer.nl/overig/20230307/position_paper_mr_b_j_van/f=/vm0vnnplw9kf.pdf).

brondocumentatie verschilt? Kunt u, wanneer u deze zorgen niet deelt, nauwkeurig aangeven waarom u deze zorgen niet deelt?

Antwoord 3

Het is terecht dat de Afdeling hier aandacht voor vraagt. De Afdeling heeft dit punt al eerder naar voren gebracht, hetgeen toen aanleiding is geweest om een nieuwe viewer in het stelsel van het DSO te ontwikkelen, de Viewer «Documenten op de kaart». Deze nieuwe documentgerichte viewer, die onder intensieve begeleiding van een begeleidingsgroep met gemeentelijke planjuristen en juristen uit de rechtspraak en de Afdeling is ontwikkeld, maakt de gewenste inzichtelijke wijze van raadpleging van het omgevingsplan mogelijk.

Beide viewers in het DSO-LV (Viewer «Regels op de Kaart» en Viewer «Documenten op de Kaart») tonen de geconsolideerde versie van het omgevingsplan die geldt op dat moment. Via de functionaliteit tijdreizen kan onder andere worden teruggegaan naar de versie van het omgevingsplan die gold op moment «x», wat voor de rechtspraak een noodzakelijke functionaliteit is. Deze functie is door de Raad voor de Rechtspraak in haar position paper² als voldoende beoordeeld.

Besluiten tot vaststelling van een omgevingsplan (de wijzigingsbesluiten) worden via de Landelijke voorziening bekendmaken en beschikbaar stellen (LVBB) ontsloten op officiële bekendmakingen.nl. Besluiten zijn daar dan ook, inclusief alle bijlagen die het bevoegd gezag bij het besluit publiceert, raadpleegbaar. Het bevoegd gezag kan er ook voor kiezen om zeer omvangrijke achtergrondstukken beschikbaar te stellen via de eigen onlinevoorziening, net als nu al bij andere decentrale regelgeving en andere publicaties gebeurt. Ook in dat geval kan er vanuit het besluit rechtstreeks naar de betreffende bijlage doorgelinkt worden.

Een wijzigingsbesluit is altijd terug te vinden via officiële bekendmakingen.nl. Hierheen kan worden doorgelinkt vanuit de wetstechnische informatie die bij de geconsolideerde versie van het omgevingsplan in de viewers van DSO-LV wordt weergegeven.

Het raadplegen van het integrale omgevingsplan dat geldt op moment «x» en het raadplegen van de onderliggende wijzigingsbesluiten gebeurt dus in de praktijk op twee plekken en is mogelijk vanaf inwerkingtreding. De Raad voor de Rechtspraak heeft in haar position paper geoordeeld dat de manier waarop het geraadpleegd kan worden in DSO-LV voldoende is voor inwerkingtreding. Dat laat onverlet dat ook na inwerkingtreding blijvend aan verbetering wordt gewerkt.

Vraag 4

Wat is uw reactie op de zorg van de Afdeling bestuursrechtspraak dat het DSO nog geen oplossing biedt voor het feit dat wijzigingen in een omgevingsplan die het gevolg zijn van een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak voor een ieder kenbaar moeten zijn (snel en op een traceerbare en goed raadpleegbare wijze verwerkt in het DSO)? Kunt u, wanneer u deze zorg niet deelt, nauwkeurig aangeven waarom u deze zorg niet deelt?

Antwoord 4

Deze zorg van de Afdeling meen ik in dit stadium te kunnen wegnemen. Een uitspraak van de Afdeling moet voor eenieder kenbaar zijn, niet alleen via de website van de Raad van State, maar bij consequenties voor de inhoud van het betreffende plan ook bij raadpleging van het omgevingsplan zelf. Voor het verwerken van uitspraken is er een oplossing voor de korte en langere termijn. In de eerste periode na inwerkingtreding kunnen gemeenten gebruik maken van de nu bestaande mutatiescenario's voor het wijzigen van het omgevingsplan. Hierbij wordt het goed herkenbaar dat het gaat om het verwerken van een gerechtelijke uitspraak, door dit in de toelichting mee te geven. Deze informatie is vindbaar wanneer het betreffende deel van het omgevingsplan geraadpleegd wordt. Dit niveau van kenbaarheid en raadpleegbaarheid is vergelijkbaar met de huidige situatie. Op de langere

² Raad voor de Rechtspraak, Position Paper Rechtspraak stand van zaken voorbereiding Omgevingswet, d.d. 22 februari 2023 https://www.eerstekamer.nl/overig/20230307/position_paper_raad_voor_de/f=/vm0ue65kk6tz.pdf

termijn, na inwerkingtreding, zal er een specifiek mutatiescenario komen voor het verwerken van gerechtelijke uitspraken. Hiervoor is een nieuwe versie van de standaarden (STOP-B) waarop het stelsel draait vereist. Dit gebeurt na inwerkingtreding, omdat de afspraak nu is dat de standaarden tot inwerkingtreding niet wijzigen om het DSO als geheel zo stabiel mogelijk te houden.

Vraag 5

Deelt u de mening van de Afdeling bestuursrechtspraak dat partijen die tegen besluitvorming wensen op te komen op een laagdrempelige en gebruiksvriendelijke wijze hun rechten moeten kunnen afleiden uit het DSO? Zo ja, deelt u de zorg van de Afdeling bestuursrechtspraak dat het nog allerminst duidelijk is of dit met het DSO mogelijk is? Kunt u, wanneer u deze zorg niet deelt, nauwkeurig aangeven waaruit blijkt dat het DSO wel geschikt is om adequate rechtsbescherming mogelijk te maken voor partijen die niet thuis zijn in het (omgevings)recht?

Antwoord 5

Ja, de mening dat partijen die tegen besluitvorming wensen op te komen op een laagdrempelige en gebruiksvriendelijke wijze hun rechten moeten kunnen afleiden uit het DSO deel ik.

De zorg dat het nog allerminst duidelijk is of dit met het DSO mogelijk is, deel ik niet.

Op basis van gezamenlijke tests met gebruikers – burgers, het bedrijfsleven, bevoegd gezagen, advocatuur en rechtspraak – worden momenteel al op onderdelen verbeteringen aangebracht in het DSO-LV. In deze testen zal ik er ook voor zorgen dat burgers expliciet worden meegenomen in het oefenen met de viewer «Documenten op de Kaart», zodat burgers deze viewer goed kunnen gebruiken in het kader van inspraak, bezwaar en eventueel beroep.³ Overkoepelend blijven we, zoals vermeld in de brief aan uw Kamer van 10 maart jl. over het position paper van de Afdeling, regelmatig onderdelen van het DSO-LV toetsen met gebruiksgroepen die bestaan uit onder andere burgers uit alle geledingen van de samenleving, het bedrijfsleven, bevoegd gezagen en andere (markt)partijen.⁴ Dit alles met het oog op het bieden van een gebruiksvriendelijke voorziening. Dit heb ik u gemeld tijdens het debat afgelopen dinsdag en in eerdere antwoorden op schriftelijke vragen van uw Kamer.

Ook na inwerkingtreding wordt gezorgd voor het verwerken van feedback en het werken aan verbeteringen van het DSO, zowel in functionaliteit als gebruiksvriendelijkheid.

Vraag 6

Deelt u de mening dat het voor een goed functionerende rechtspraak van groot belang is dat de rechtspraak, voordat de Omgevingswet inwerking zal treden, uitvoerig met het DSO kan testen? Kunnen rechtbanken en de Afdeling bestuursrechtspraak zelf inmiddels adequaat testen en vaardigheden op bouwen met het DSO? Zo nee, waarom niet? Zo ja, waarom gebeurt dit nog niet voldoende?

Antwoord 6

Ja. De rechtspraak, rechtbanken en de Afdeling kunnen testen en vaardigheden opbouwen met het DSO-LV. De viewer Documenten op de Kaart is sinds januari 2023 beschikbaar om te oefenen. Deze viewer is met een begeleidingsgroep tot stand gekomen en wordt momenteel getest en verder doorontwikkeld. De Afdeling neemt hieraan deel naast juristen uit andere delen van de rechtspraak en gemeentelijke planjuristen. De doorontwikkeling is gericht op kleine aanpassingen die niet voor substantiële wijzigingen zorgen van het stelsel. Gezien de geuite zorgen neem ik de Afdeling mee in deze beoogde aanpassingen, zodat zij de eventuele impact hiervan kan meenemen in de oefenwerkzaamheden en voorbereidingen.⁵

Zoals in het antwoord op vraag 3 is beschreven, werkt de Viewer Documenten op de Kaart volgens de position paper van de Raad voor de Rechtspraak

³ EK 33.118 / 34.986, FF.

⁴ EK 33.118 / 34.986, FF.

⁵ EK 33.118 / 34.986, FF.

voldoende. Er zijn nog wel wensen voor verbetering. Daar wordt aan gewerkt. Dit staat het oefenen niet in de weg. Naar aanleiding van de brief van de Afdeling heb ik hen uitgenodigd om dit jaar het stelsel te blijven beproeven en hiermee te blijven oefenen. Ik heb toegezegd nadere afspraken te maken over de wijze waarop ik de Afdeling hierin kan bijstaan.⁶

Vraag 7

Deelt u de mening dat het onverantwoord is om een besluit over de inwerkingtreding van de Omgevingswet en het bijbehorende DSO te nemen als de rechtspraak nog niet heeft kunnen beoordelen of zij adequate rechtsbescherming kunnen waarborgen vanaf het moment van inwerkingtreding? Zo nee, waarom deelt u deze mening niet?

Antwoord 7

Rechtsbescherming is voor alle burgers en bedrijven van belang. De wijziging naar de Omgevingswet is een grote verandering, maar wat betreft de rechtsbescherming is er sprake van een – ten opzichte van de huidige wetgeving – gelijkwaardig beschermingsniveau. Voor de rechtsbescherming gelden, naast de Omgevingswet, net als nu de waarborgen van de Algemene wet bestuursrecht. Ook gelden de regels over bekendmaking van besluiten en regelgeving op grond van de Algemene wet bestuursrecht en de Bekendmakingswet (bijv. via officielebependingen.nl en voor geconsolideerde versies via wetten.nl). De regeling van bekendmaking en rechtsbescherming is dan ook wettelijk geborgd.

Het DSO biedt een extra voorziening voor het ontsluiten van besluiten en regelgeving over de fysieke leefomgeving. Waar het gaat om de behoefte van de rechtspraak heb ik goed kennisgenomen van de verschillende door de rechtspraak en de Afdeling gestelde randvoorwaarden, zoals een samenhangende weergave, het tonen van de besluidhistorie en de mogelijkheid tot tijdreizen. Deze worden, zoals in het antwoord op vraag 3 beschreven, gefaciliteerd met de viewers en door de Raad voor de Rechtspraak in haar position paper als voldoende werkend beoordeeld. Tot aan 1 januari 2024 wordt samen met de gehele rechtspraak aan de resterende punten gewerkt. Zo wordt gezorgd voor een verantwoorde inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024.

Vraag 8

Kunt u bovenstaande vragen afzonderlijk van elkaar en zo spoedig als mogelijk beantwoorden?

Antwoord 8

Ja.

⁶ EK 33.118 / 34.986, FF.